Analyse Paragrafen

Investeringen

WoMo middelen

In het coalitieakkoord is een uitname uit de saldireserve gedaan van € 46 mln. in 2027 in verband met het veiligstellen van rijksmiddelen Kanaalzone-Zuid.

In de investeringsparagraaf lezen we bij zowel potlood-, voorbereidings- als lopende investeringen de WoMo middelen terugkomen. Niet duidelijk is of deze ten laste gaan van de bovenstaande € 46 mln. of dat dit andere middelen betreft. Ook zijn de investeringen waarvoor WoMo middelen worden ingezet, lang niet allemaal in het gebied Kanaalzone-Zuid (o.a. Tunnelweg, Joris Ivensplein).

Meer uitleg hierover zou welkom zijn. Indien de claims in deze paragraaf inderdaad ten laste gaan van het bedrag van 46 mln., kan het informatief zijn om te weten welke prioriteitsstelling eronder ligt waardoor men tot deze investeringen komt en niet tot andere.

Hoofdlocatie Lindenberg

Het college stelt de raad voor om een voorbereidingskrediet van € 3 mln. ter beschikking te stellen. Het college gaat dit bedrag gebruiken voor de verdere uitwerking van het gekozen scenario, de aanbesteding voor een architect en de ontwerpfase t/m het afronden van het definitief ontwerp.

Uit de tekst blijkt niet dat de raad hierover een voorstel ter besluitvorming krijgt voorgelegd. Dit blijkt evenmin uit de brief die het college op 26 februari jl. aan de raad heeft gestuurd en waar alleen wordt gesproken over ‘met u in gesprek gaan’.

Deze werkwijze past hiermee niet binnen de kaders van de motie ‘Alle hens aan dek, de raad aan het roer bij troebel vaarwater’, die de gemeenteraad op 13 november 2024 unaniem vaststelde. De aanleiding voor deze motie waren de toen benodigde extra middelen van € 15,5 mln. voor de renovatie van de schouwburg.

In de motie heeft de raad o.a. besloten

- dat er voor de verbouwing van de Lindenberg voorstellen met keuzemogelijkheden aan de raad worden voorgelegd,
- dat er een tijdlijn is waarop de raad financieel en inhoudelijk kan sturen,
- dat investering en exploitatie met elkaar in samenhang worden beschouwd, evenals budget en risico’s,
- dat er tegenspraak wordt georganiseerd,
- dat dit bij voorkeur gebeurt via een planexploitatie of een ander instrument die de wezenlijke sturingskenmerken van een planexploitatie behelst

Door nu akkoord te gaan met een verstrekking van € 3 mln., wordt zonder de in de motie gevraagde kaderstellende besluitvorming door de raad en zonder de voor de raad benodigde informatie een weg ingeslagen waarvan richting onduidelijk is en borging ontbreekt.

De tekst in de begroting meldt verder ‘dit betreft een ambitie uit het coalitieakkoord’. In de paragraaf Cultuur van het coalitieakkoord staat echter alleen ‘we blijven investeren in de culturele infrastructuur van Nijmegen (…) van de herontwikkeling van de Lindenberg in het centrum tot…’etc. Daar is geen budget aan gekoppeld anders dan een verhoging van het algemene cultuurbudget met € 2 mln. per jaar.

De gemeenteraad kan op basis van artikel 5.2 van de Verordening Financieel Beleid, Beheer en Organisatie 2025 een apart voorstel voor autorisatie van dit investeringskrediet vragen. In dit voorstel kan het college ingaan op de door de raad gevraagde onderwerpen conform de motie van november 2024.

Invoering GOW 30

In de tekst staat dat de ramingen hoger uitvallen dan begroot en de subsidieverwachting waarmee men rekening hield, er niet blijkt te zijn.

Meldingen MPG Infra centrumzijde station, Afslag 38 en aanleg Dorpensingel

De tekst onder deze investeringen wekt de indruk dat deze keuzes onontkoombaar zijn op basis van het door de raad op 10 juni jl. vastgestelde MPG. Wanneer we in het raadsvoorstel bij het MPG kijken, staat daar over deze extra kosten de tekst 'bij de stadsbegroting 2027-2030 zal de raad een afweging moeten maken of deze middelen ook daadwerkelijk worden toegezegd'.
De raad heeft dus keuzevrijheid hierin. Heeft de raad op basis van de tekst in de begroting voldoende informatie om deze afweging te maken?

Op pagina 131 staat dat investeringen die binnen planexploitaties worden betaald in het MPG worden verwerkt en niet in het investeringsplan worden meegenomen. Twee bladzijden verder staat vervolgens dat in het investeringsplan ook investeringen worden meegenomen die via planexploitaties van het Ontwikkelingsbedrijf worden uitgevoerd, waarbij tussentijdse verantwoording via het MPG loopt. Kortom, welke investeringen staan in het investeringsplan, welke uitsluitend in het MPG, welke in beide overzichten en hoe dubbeltelling wordt voorkomen. Op zich biedt de Nota Grondbeleid wel duidelijkheid omdat die aangeeft dat een ruimtelijk samenhangende gebiedsontwikkeling kan bestaan uit een grondexploitatie én investeringen en eventueel kostenverhaal. Daarover wordt in samenhang gerapporteerd als "gebiedsexploitatie", terwijl het financieel afzonderlijke stromen blijven. Het MPG rapporteert dus over dat gehele samenhangende gebied. Maar dat betekent niet dat een investering die in het MPG wordt besproken ook financieel in de GREX is geboekt.
Voor de raad kunnen deze vragen relevant zijn:

- Kan het college voor Waalsprong, Stationsdistrict en Winkelsteeg in één aansluittabel inzichtelijk maken uit welke afzonderlijke financiële stromen de gebiedsexploitatie bestaat, - GREX, faciliterende exploitatie, afzonderlijke investeringskredieten en overige bijdragen -, en daarbij aangeven welke bedragen in het MPG én het Investeringsplan zichtbaar zijn, zonder dat zij financieel dubbel zijn opgenomen?
- Hoe moeten de ogenschijnlijk tegenstrijdige passages op pagina 131 en 133 van de Stadsbegroting worden gelezen, waarbij eerst staat dat investeringen binnen planexploitaties niet in het Investeringsplan zijn opgenomen en vervolgens dat investeringen die via planexploitaties van het Ontwikkelingsbedrijf worden uitgevoerd juist wel in het Investeringsplan zijn opgenomen?

Extra plankosten Stationsdistrict
De raad heeft de afgelopen jaren meermalen extra middelen voor het Stationsdistrict beschikbaar gesteld. Nu komt er opnieuw jaarlijks € 750.000 bij. Heeft de raad voldoende overzicht over alle extra middelen, de achtergronden en de doelstellingen?

Extra kosten voor het Valkhofmuseum en voor de Schouwburg
Voor de meerkosten van de schouwburg komt volgens de tekst een afzonderlijk raadsvoorstel. Zie hiervoor ook de opmerkingen onder de investering bij de Lindenberg.

Dukenburg
Bij Winkelcentrum Dukenburg wordt vrij hoog over beschreven dat de gewenste ontwikkeling ongeveer 500 woningen en vernieuwing van de openbare ruimte omvat, maar dat het haalbaarheidsonderzoek op dit moment een tekort van circa €5 miljoen laat zien. Daardoor kan nog geen anterieure overeenkomst worden gesloten. Tegelijkertijd staat een rijksbijdrage onder tijdsdruk. Het roept echter ook vragen op: Is €5 miljoen een plafond? Wordt het programma dan versoberd? Moeten marktpartijen meer bijdragen? Wordt woningbouw verminderd? Wordt een aanvullende gemeentelijke bijdrage overwogen? De keuzes voor de raad ontbreken.

Subsidies verdienen een integraal overzicht
De subsidieafhankelijkheid is in sommige programma's aanzienlijk. Een totaaloverzicht zou helpend zijn.

Exploitatielasten ná oplevering zijn onvoldoende zichtbaar

De begroting laat de toekomstige kapitaallasten zien, dus rente en afschrijving. Maar een investering veroorzaakt vaak ook: afschrijving, beheer, onderhoud, schoonmaak, energie, beveiliging, personeel en subsidies. Een investering van €10 miljoen kan qua kapitaallast betaalbaar lijken, maar jaarlijks alsnog een forse extra exploitatielast veroorzaken.
Bij Leuvensbroek wordt dit probleem expliciet zichtbaar. Daar wordt €9 miljoen geïnvesteerd in aankoop, terwijl de begroting ook erkent dat in de beginjaren aanloopverliezen ontstaan omdat beheer, onderhoud en andere kosten niet volledig uit de reguliere onderwijsbegroting kunnen worden gedekt.

Algemeen financieel beeld – Investeringen en paragraaf Investeringen:
Het nieuwe plan van aanpak heeft als doel om grip te krijgen op investeringen, door de investeringsplanning terug te brengen naar een meer realistisch niveau. Daarbij wordt gewerkt met een 10 jaren planning. Een aantal constateringen daarbij:

- Het college heeft 138 miljoen aan nieuwe investeringen toegevoegd aan het huidige plan
- Het totaalbedrag aan investeringen is nog altijd niet significant afgenomen (611 naar 608 miljoen)
- Daarbij is 558 miljoen ingepland om te realiseren in de jaren 2026, 2027, 2028 en 2029. Dat is meer dan 90% van het totale bedrag.
- Voor de jaren vanaf 2030 en verder is 50 miljoen ingepland.

Is het voor de raad inzichtelijk hoe het college al deze investeringen in de komende 3,5 jaar gaat realiseren? Hoe wordt beoordeeld of de planning realistisch is? Heeft de raad voldoende informatie hoe deze nieuwe investeringen zich verhouden tot het doel van de nieuwe aanpak?
Op welke wijze wordt bepaald welke investeringskredieten een besluit van de raad vergen, en welke niet? Welke criteria worden daarbij gehanteerd? Dit wordt niet uitgelegd in de tekst.

Potloodinvesteringen

- Waarom worden er kapitaallasten ingerekend voor investeringen in potlood, met daarbij de opmerking dat hiervoor in het komende jaar geen ruimte is? Was de exercitie met investeringen in potlood er niet juist op gericht om deze zaken buiten beschouwing te laten? Hoe moet de auditcommissie en de raad deze opmerkingen nu waarderen in relatie tot de nieuwe aanpak rondom investeringen?
- In het investeringsplan op p.134 en p. 140 staan een 10tal ‘potloodinvesteringen’ opgenomen voor het jaar 2027. De bedragen lopen uiteen van 100.000 euro tot 5 miljoen waarbij het gaat om een totaalbedrag van 17 miljoen euro voor 2027.
- Hoe gaat dit in zijn werk? Potloodinvesteringen worden pas ‘echte’ investeringen na een besluit van de raad, en dat zou dan in de voorliggende begroting moeten. Of komt het college dan met specifieke voorstellen over deze investeringen gedurende het jaar 2027 (tot aan de begroting 2028)? Maar dan zijn dit toch geen potloodinvesteringen meer? Zijn hier al specifieke kapitaallasten voor ingerekend? Zo ja, hoe verhoudt zich dat met het collegebesluit om alleen de begroting te belasten voor kapitaallasten van investeringen die in uitvoering zijn of worden genomen? Hoe moet de auditcommissie deze werkwijze interpreteren?

Realisme
De begroting 2027 bevat ongeveer €243 miljoen totale investeringsuitgaven in 2027, waarvan er €226 miljoen niet meer in de categorie potlood zitten. Als je dat vergelijkt met het jaar 2025 met een realisatie van € 110 mln, is dat een schaalsprong van 104%. Hoe verhoudt dat zich met de eerdere constateringen, o.a. in de Stadsbegroting 2025, om in te zetten op een “meer realistische investeringsplanning van €90 miljoen per jaar? Is er sprake van overprogrammering? In de Stadsbegroting 2026 stond voor 2026 eerst circa €175,7 miljoen gepland. Bij de eerste Voortgangsmonitor 2026 was dat verder opgelopen naar ongeveer €192,7 miljoen. In de begroting 2027 wordt die planning teruggebracht naar ongeveer €173 miljoen. Bovendien meldt de begroting expliciet dat €37 miljoen uit 2026 en 2027 verder naar 2029 en latere jaren is verschoven. Als we dat echt weten te realiseren dan zou nog

steeds sprake zijn van een behoorlijke schaalsprong. Dus dat vraagt om een wat dieper inzicht. Dat kun je krijgen door wat scherper te kijken naar de diverse programma's met de grootste ambities of voornemens.

- Mobiliteit: Het gaat €72,7 miljoen niet-potloodinvesteringen in 2027, waarvan een groot deel parkeergarages (investeringen met eigen dekking).
- Openbare ruimte: dit verdient aandacht. Zie voorgaande jaren: 2024: 22,3% gerealiseerd, 2025: 56,4% gerealiseerd, 2027: circa €27,9 miljoen gepland. Om de ambities van 2027 te realiseren, zou de jaarlijkse productie ten opzichte van 2025 met ongeveer 80% moeten stijgen. De historie geeft geen reden tot optimisme. In de begroting 2027 wordt de eerdere vertraging verklaard door problemen bij externe partijen, maakbaarheidsproblemen bij Liander, vertraging van het 10kV-net door aanbestedingsproblemen, grondwaterproblematiek bij de Bredestraat en vertraging bij het verkeersportaal Poort van Neerbosch. Dat zegt niets of die problemen nu zijn opgelost of er nieuwe problemen opdoemen en of men de risico's nu wel goed inschat.
- Cultuur: Voor 2027 zit ongeveer €28 mln. in de pot. Daarvan is alleen al de Schouwburg bijna 23 mln. Ofwel 80% van het investeringsbudget is 1 project, waarvan de begroting 2027 zegt dat de samenwerking met de bouwcombinatie in augustus 2026 is beëindigd, een nieuwe aanbesteding nodig is, de planning naar verwachting ongeveer een jaar opschuift en er waarschijnlijk extra investeringsgeld nodig is dat nog als PM staat opgenomen.
- Sport: Ook hier verklaart één project een groot gedeelte nl. sportcomplex Winkelsteeg: €15,5 mln. in 2027.

Lokale heffingen

De informatie in de paragraaf lokale heffingen bevat de informatie zoals verplicht gesteld in het BBV. Alleen het overzicht op hoofdlijnen ontbreekt van de diverse heffingen waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden. Ook ontbreken de beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Ook in de raadsvoorstellen over de legesverordening die na de begroting verschijnen, is deze onderbouwing vorig jaar niet opgenomen.

Er wordt in de begroting verwezen naar een gemeentelijke richtlijn kostentoerekening en tarieven. Deze was op internet niet te vinden. Navraag bij het college leert dat '*de verwijzing naar deze richtlijn voor het eerst in de stadsbegroting 2011-2014 is opgenomen. Aangezien het een richtlijn is en geen beleidsregel of verordening hoefde hij niet gepubliceerd te worden. Artikel 139 van de gemeentewet verplicht namelijk dat alleen besluiten van het gemeentebestuur met algemeen verbindende voorschriften pas gelden nadat ze officieel bekend zijn gemaakt en daarvan is zoals uit voorgaande blijkt geen sprake.*
We zijn van plan om volgend jaar te verwijzen naar de nog steeds meest actuele en gepubliceerde 'Handreiking kostentoerekening leges en tarieven; versie januari 2010' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties én jurisprudentie die over kostentoerekening wordt gepubliceerd.'
Het betreft dus een interne richtlijn die desgewenst bij de griffie opvraagbaar is.

Verder vallen in de paragraaf de volgende punten op:

- *Leegstandsheffing*. Als motivering om deze heffing nog niet in te voeren, staat vermeld: 'het advies van VNG is om te wachten met een eventuele leegstandsheffing totdat de Leegstandswet is aangepast'. Vindt de raad deze onderbouwing voldoende om een afweging te maken?
- *Mogelijke overdracht exploitatie en beheer begraafplaatsen.* Aangegeven wordt dat het de bedoeling is om dit met ingang van 2027 naar de gemeente over te dragen. Tegelijkertijd is de uitwerking nog onvoldoende helder en daarom niet in de begroting verwerkt. Wanneer wordt de benodigde verordening aan de raad ter besluitvorming voorgelegd?
- *Rioolheffing.* De onderbouwing voor de rioolheffing wordt sinds 2025 geregeld in het Omgevingsprogramma Water en Riolering, dat door het college wordt vastgesteld.

- *Afvalstoffenheffing.* Er wordt verwezen naar het coalitieakkoord 2018-2022. Er is ongetwijfeld recentere besluitvorming waarnaar verwezen kan worden (nl de opeenvolgende begrotingen). Deze opmerking is vorig jaar overigens ook gemaakt.
- *Ontwikkeling lastendruk.* Deze paragraaf is zeer helder en inzichtelijk vormgegeven.

Bedrijfsvoering

Algemeen beeld

Het is positief dat de paragraaf veel cijfermatig materiaal bevat. Verder is positief dat de twee onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid voor 2027 behoorlijk zorgvuldig uitgewerkt. Het gaat om: doeltreffendheid van cultuursubsidies en de doelmatigheid van de inkoop van ingenieursdiensten.

Een kritische kanttekening valt te maken over de kosten van bedrijfsvoering die ten opzichte van de begroting van 2026 fors zijn toegenomen. De paragraaf geeft nog onvoldoende inzicht in doelmatigheid, tijdelijke financiering, externe inhuur en de resultaten van de organisatieontwikkeling. Redenen waarmee de groei wordt verklaard, worden niet of onvoldoende gegeven. Dit is aan de orde, want in de begroting 2026 werd voor het jaar 2027 nog gerekend met:

- personeelskosten: €163,7 miljoen;
- apparaatskosten: €190,8 miljoen;

inhuurbudget programma's: €2,12 miljoen.
Een jaar later bedraagt de begroting voor datzelfde jaar 2027:

- personeelskosten: €179,5 miljoen;
- apparaatskosten: €213,2 miljoen;
- inhuurbudget programma's: €2,4 miljoen.

De begroting 2027 wijkt dus fors af van wat één jaar geleden voor 2027 werd geraamd. De apparaatskosten liggen nu circa €22,4 miljoen hoger dan in de meerjarenraming van de begroting 2026. Dat verdient een expliciete oorzakenanalyse, te meer omdat in de begroting van 2026 daarover het nodige werd opgemerkt. Daar stond dat een aanzienlijk aantal organisatieonderdelen te groot was geworden om vanuit één leidinggevende voldoende sturing en ondersteuning te geven. De begroting koppelde daaraan concrete effecten: meer verzuim, arbeidsmobiliteit, problemen met effectieve sturing en het behalen van doelen. Vervolgens stond er dat in 2026 fundamentele keuzes voor een toekomstbestendige inrichting zouden worden gemaakt. Die verwachting wordt echter in deze begroting nergens ingelost. Wat is uit die analyse gekomen? Welke fundamentele keuzes zijn gemaakt? Welke organisatieonderdelen zijn aangepast? Heeft dat de span of control verbeterd? Is het verzuim gedaald? Is de mobiliteit afgenomen? Wat heeft het gekost? Allemaal vragen die niet worden beantwoord.

Uit een vergelijking tussen de begroting van 2022 en 2026 blijkt een toename van 195 fte (van 1495, 87 fte in 2022 naar 1690,88 fte in 2026). Oftewel 13%. Er wordt niet verklaard of de extra formatie die boven de bevolkingsgroei uitgaat volledig kan verklaren uit nieuwe taken, intensiveringen en tijdelijke projecten. Er wordt alleen gesteld dat de organisatie groeit, dat bedrijfsvoering belangrijk is en dat er €2 miljoen voor organisatieontwikkeling beschikbaar komt. Het wordt echter niet nader uitgelegd wat er met die 2 miljoen gebeurt en of het gaat helpen.

Verder wordt formatie voor een deel bekostigd uit eenmalige bijdragen, projecten en Rijksmiddelen. Een beschouwing of dit structurele activiteiten bestrijkt ontbreekt en dat is van belang omdat als dat zo is je daar in de toekomst extra geld voor moet regelen. Regeren is immers vooruitzien.

Verhouding interne formatie en apparaatskosten versus externe inhuur

Wat zichtbaar is, is dat sprake is van meer structurele formatie, meer feitelijke bezetting en hogere apparaatskosten, terwijl externe inhuur vrijwel op hetzelfde overigens hoge aandeel blijft.

Dat hoeft geen probleem te vormen, maar juist daarom zou de paragraaf moeten uitleggen wat de strategie is. Is het de bedoeling om externe inhuur terug te dringen door vaste formatie uit te breiden? Zo ja, dan is daarvan in de cijfers nog nauwelijks effect zichtbaar. Of is externe inhuur structureel onderdeel van het bedrijfsmodel?

Het is voor de raad op basis van deze paragraaf niet duidelijk wat de kosten voor externe inhuur zijn of worden of de ontwikkeling daarvan in de afgelopen jaren. Dat deze inhuur bekostigd wordt uit een menukaart van mogelijkheden doet daar niet aan af (afzonderlijk inhuurbudget, vacatureruimte, programmabudgetten en externe middelen voor tijdelijke taken). De ontwikkeling is fors, namelijk van 2022 naar 2025 van €21,75 miljoen naar circa €36 miljoen, ofwel een toename van 65,5%. Er worden verklaringen gegeven. Bij de stadrekening 2025 erkent het college dat het tot dusver niet is gelukt de externe inhuurkosten te laten dalen. Als oorzaken noemt het de krappe arbeidsmarkt, vluchtelingenopvang, fysieke projecten en tijdelijke regelingen. Het beleid is juist dat eerst moet worden gekeken naar eigen medewerkers, interne mobiliteit of een tijdelijke arbeidsovereenkomst voordat extern wordt ingehuurd. Dat leidt echter niet tot meer duidelijkheid in 2026 en 2027. De begroting 2026 noemt slechts €2,15 miljoen “inhuur budget programma’s”. De begroting 2027 noemt daarvoor €2,4 miljoen. Deze bedragen wijken fors af van de circa €36 miljoen werkelijke externe inhuur in 2025. En dat ligt waarschijnlijk aan de verschillende bronnen waaruit het betaald wordt.
De vraag van de raad kan dus als volgt luiden:
Kan het college voor de jaren 2022 t/m 2027 per jaar inzicht geven in
(a) structurele formatie in fte,
(b) bezette formatie,
(c) medewerkers met een tijdelijke arbeidsovereenkomst in fte,
(d) externe inhuur in fte,
(e) totale externe inhuurkosten
(f) externe inhuur als percentage van de totale personeelskosten,
(g) daarbij aangeven welk deel van de externe inhuur wordt gefinancierd uit reguliere budgetten, vacatureruimte, Rijksmiddelen, projecten, investeringen en grondexploitaties?

Zoekplaatje
In 2026 stond de analyse over de groei en inrichting van de organisatie nog in de bedrijfsvoeringsparagraaf. In 2027 staat expliciet dat de activiteiten voor organisatieontwikkeling voortaan in het programma Bestuur & Dienstverlening staan. Voor personeelsbeleid gebeurt hetzelfde. Dat voorkomt dubbelingen, maar heeft een nadeel. Namelijk, dat de bedrijfsvoeringsparagraaf daardoor minder een integraal beeld van de bedrijfsvoering geeft. Een raadslid moet nu verschillende hoofdstukken raadplegen voor een totaalbeeld van: de omvang organisatie; het HR-beleid; verzuim; leiderschapsontwikkeling; digitalisering; informatieveiligheid; ICT; inhuur; organisatieontwikkeling en bovenal de kosten.

Verbonden partijen

Ten eerste is het opmerkelijk dat in het boekwerk alleen overzichten van de verbonden partijen worden gegeven, en dat voor ieder inhoudelijk gedeelte (kaders en beleidsregels ten aanzien van verbonden partijen, openbare/gemeentelijke belangen en actuele ontwikkelingen en risico’s ten aanzien van de specifieke verbonden partijen) wordt verwezen naar de website. Onderstaande is gebaseerd op de teksten te vinden op pcportal.nijmegen.nl.

Op basis van artikel 15 van het BBV moet de paragraaf Verbonden partijen onder andere “de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen” bevatten. In de financiële verordening (artikel 14c lid 1) van de gemeente Nijmegen is bovendien vastgelegd dat de hoofdlijnen van het beleidskader Verbonden Partijen worden vermeld in de paragraaf Verbonden Partijen. Echter, in de paragraaf wordt enkel verwezen naar de Kadernota Verbonden Partijen. Er worden geen hoofdlijnen uit de kadernota benoemd of toegelicht.

In de BBV staat tevens dat per verbonden partij aangegeven moet worden welk belang de gemeente heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het eind van het begrotingsjaar, wat de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar is, en de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar. In de tabellen wordt over 2027 slechts aangegeven wat de financiële bijdrage is van Nijmegen aan de verbonden partij. Het kan een keuze zijn (ondanks dat het niet in lijn met de BBV is), om deze informatie bij de desbetreffende verbonden partij te laten. Het zou weliswaar meer inzicht geven wanneer in de begroting dan op zijn minst verwezen wordt naar waar per verbonden partij deze informatie wel te vinden is.

Uit de paragraaf wordt overigens voor de meeste verbonden partijen ook niet duidelijk waarop de hoogte van de financiële bijdrage van Nijmegen is gebaseerd. Dit is niet verplicht op basis van de BBV, maar zou wel een stuk meer inzicht verschaffen.

Het openbaar en gemeentelijk belang en de actualiteiten en risico's (ook voorgeschreven in de BBV) wordt per verbonden partij helder beschreven.

Onderhoud kapitaalgoederen

De verplichte onderdelen volgens artikel 12 van het BBV van deze paragraaf (Wegen, Riolering, Water, Groen, Gebouwen) worden omschreven in deze paragraaf.

Onderdeel openbare ruimte
In het voorjaar van 2025 is de Nota kapitaalgoederen 2025-2029 vastgesteld. In de paragraaf staat het volgende vermeld: **"**De geraamde benodigde investeringen van de Nota Kapitaalgoederen zijn nog niet opgenomen in de begroting van 2026 en daarna. In aansluiting op de Nota is een Uitvoeringstrategie opgesteld". En: "In 2026 zal een praktische uitwerking voor het programmeren van de renovatie van de openbare ruimte worden opgesteld. Dit moet leiden tot een 10-jarige programmering (MJOP 2027-2036)".

Tevens wordt er een nieuw beleidskader verwacht. Hierover staat geschreven: **"**Eind 2023 liep de duur van de beleidsnota 'Geef ze de (openbare) ruimte' af". En: "Ter vervanging van de beleidsnota zal als uitwerking van het Omgevingsplan een omgevingsprogramma voor de openbare ruimte worden opgesteld. Naar verwachting zal deze in 2027 verschijnen. En: Voor de planning van de vernieuwingsopgave stellen we een 10-jarige planning op (MJOP 2027-2036)".

Bij openbare verlichting staat vermeld: **"**Ter vervanging van het verlopen beleid- en en beheerplan voor openbare verlichting (Zicht op licht) zal het beleidskader voor de openbare verlichting nader worden uitgewerkt in het omgevingsprogramma openbare ruimte". En: "Voor het onderhoud van de openbare verlichting (OVL) heeft de gemeente Nijmegen in 2018 een tienjarig onderhoudscontract voor de OVL afgesloten met een marktpartij. Vanwege rechtswege zal in 2027 zal een nieuwe aanbesteding plaats moeten voor het beheer van de openbare verlichting voor een wederom periode van 10 jaar".

Het lijkt erop dat er nog substantiële investeringen bij gaan komen die nu nog niet in de begroting zijn opgenomen of die nog niet in kaart zijn gebracht. Verder wordt er al meerdere jaren aangekondigd dat verlopen beleidsnota's worden vervangen. Bijvoorbeeld het beleid- en beheerplan voor openbare verlichting (Zicht op licht) zou eind 2025 al verschijnen (aldus de begroting 2026).

Daarnaast lijkt sommige tekst gekopieerd te zijn uit de begroting van 2026. Voorbeeld onder groen: *Voor het groenstructuurplan zetten we in 2026 de reguliere budgetten in. Er is een beperkt budget beschikbaar voor vervangingsonderhoud.*

Onderdeel Gebouwen

Voor dit onderdeel is er een actuele kadernota gemeentelijk maatschappelijk vastgoed 2025 e.v. en een bijbehorend meerjarenonderhoudsplan. Hier ligt een methodiek aan ten grondslag en lijkt het alsof het onderhoud goed in beeld is. In 2026 is de raad geïnformeerd over de staat van de vastgoedportefeuille middels een factsheet.

Onderdeel onderwijshuisvesting
Met de monitor "doordecentralisatie onderwijshuisvesting" is in beeld welke schoollocaties dienen te worden vernieuwd of gerenoveerd. Er wordt wel een tekort op uitvoeringskosten gemeld binnen het taakveld onderwijshuishouding van 0,4 miljoen.

Grondbeleid

Geen totaaloverzicht
Artikel 16 BBV vereist voor de paragraaf grondbeleid onder andere: een actuele prognose van de totale grondexploitatie, een onderbouwing van de geraamde winstneming en de relatie tussen reserves en risico's.
In deze paragraaf wordt weliswaar uitgelegd wat Nijmegen met grondbeleid wil en hoe het systeem van MPG, risicoanalyse, jaarstukken en tussentijdse rapportages werkt. Hij benoemt het informatiedashboard en de motie Van meer naar beter. Op de punten die voor de raad het meest relevant zijn (actuele financiële positie, ontwikkeling ten opzichte van vorig jaar, aannames, scenario's, omvang van onzekerheden en concrete handelingsopties), blijft het inzicht beperkt. Relevante vragen zijn:

- Wat is het totale verwachte resultaat van de portefeuille?
- Hoe is dat veranderd sinds het MPG 2026 en wat betekent dat dus voor de begroting van 2027?
- Welke projecten zijn verbeterd en welke verslechterd?
- Wat veroorzaakt die verandering?
- Welk deel van de verliezen is al afgedekt door voorzieningen en welk deel is nog daadwerkelijk financieel risico?

Als raadslid moet je voor zo'n totaaloverzicht zelf informatie uit verschillende delen van de begroting destilleren, het MPG en de paragraaf weerstandsvermogen.

Ontbreken rekenparameters
Een andere constatering is dat de actuele rekenparameters ontbreken op het moment dat de raad de begroting vaststelt. Gemeld wordt dat een extern bureau de economische situatie analyseert en dat op basis daarvan de parameters voor rente, markt en grondexploitaties worden herijkt. Dat valt pas te verwachten bij de volgende MPG. Dit maakt dat er nu geen duidelijkheid is over de daadwerkelijke stand van zaken van bijvoorbeeld langlopende projecten als Winkelsteeg, Stationsdistrict en Waalsprong.

Ontbreken duiding bekende nieuwe risico's
Gesteld wordt dat snel stijgende energieprijzen door geopolitieke ontwikkelingen de kosten van bouwmaterialen, transport en productie kunnen verhogen. Vervolgens staat expliciet dat deze ontwikkeling pas in het MPG 2027 wordt verwerkt en "nu geen onderdeel uitmaakt van het risicoprofiel".
Er ontbreekt duiding bij de benoemde risico's, bijvoorbeeld bij het risico van netcongestie. Hoeveel woningen/projecten lopen concreet risico? Om welke investeringsbedragen gaat het? Hoeveel jaar vertraging is mogelijk? Welke extra rentelasten ontstaan bij één of twee jaar vertraging? Wat betekent dit voor grondopbrengsten? Welke gebiedsontwikkeling is het meest kwetsbaar?

Begroting versus MPG en beperkte sturingskracht MPG
De parameters en nieuwe nog te duiden risico's zijn belangrijk voor de raad om kaders mee te bepalen en zouden om die reden passend zijn in de begroting, in plaats van dat ze pas duidelijk worden bij de MPG. Het is wezenlijk voor de raad welke parameters en risico's je benoemt, omdat die van grote invloed kunnen zijn op het realistisch gehalte van de budgetten en de aan- of afwezigheid van speelruimte daarin. In de huidige manier van werken kun

je dat hooguit achteraf constateren ten tijde van de MPG, maar niet als je het nodig hebt bij verdelingskeuzes bij de begroting. En als je die dan pas bij de MPG openbaart, dan vraagt dit afzonderlijke beslispunten, zodat de raad duidelijk weet waar men voor kiest, in plaats van een generiek vaststellingsbesluit. Ook een duiding van de verschillen ten opzichte van de begroting is gewenst.

Het verschil tussen voorzien verlies en onzeker risico is onvoldoende zichtbaar
Een negatief verwacht exploitatieresultaat is niet hetzelfde als een nieuw risico. Voor een voorzienbaar verlies behoort een voorziening te worden getroffen; daarnaast bestaan onzekere risico's waarvoor weerstandscapaciteit nodig kan zijn. In de paragraaf wordt weliswaar een onderscheid aangebracht tussen enerzijds de te verwachte verliezen waarvoor een voorziening wordt getroffen en anderzijds andere risico's die via de saldireserve worden afgedekt. Maar dat is onvoldoende informatie. Het cijfermatige inzicht en relaties worden onvoldoende voor het voetlicht gebracht. Nu staan de negatieve eindwaarden benoemd, maar de voorzieningen ergens later in de financiële begroting en de risico's weer in de paragraaf weerstandsvermogen. De relatie tussen al die info wordt nergens genoemd.

De ontwikkeling ten opzichte van het MPG 2026 ontbreekt vrijwel geheel
Bij een meerjarige grondexploitatie is niet alleen het absolute bedrag interessant, maar ook de verandering en ontwikkeling in de tijd. Bijvoorbeeld: stel dat de prognose Winkelsteeg is veranderd. Voor de raad is het lastig te doorgronden of deze gebiedsontwikkeling stabiel is; financieel verslechtert; juist verbetert; structureel achterloopt; of tegen de risicogrenzen aanloopt.
Dit is van belang omdat de raad bij de Nota Grondbeleid 2024 een motie heeft aangenomen, waarin juist werd geconstateerd dat informatie over actuele ontwikkelingen, risico's, alternatieve scenario's en te maken keuzes nog onvoldoende inzichtelijk was en om een beter dashboard werd gevraagd. Dit proces loopt nog steeds. Het timingsprobleem tussen begroting en de MPG en het daarmee gepaard gaande bestuurlijk-politieke discomfort kan met zo'n dashboard (deels) ondervangen worden.

Duiding winstneming
Het BBV vraagt om een onderbouwing van de geraamde winstneming. Het voorzichtigheidsbeginsel en de BBV-methodiek worden uitgelegd, maar de vraag hoeveel winst in 2027 daadwerkelijk wordt geraamd en uit welke grondexploitaties die komt, wordt niet beantwoord.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen
Het college heeft een duidelijke keuze gemaakt om de saldireserve in te zetten voor het realiseren van ambities en doelen in de programmabegroting. Daardoor zakt de weerstandsratio voor de jaren 2032 t/m 2035 naar 1,0. Hoewel dit volgens onze methodiek acceptabel is, bestaat het risico dat de ratio verder zakt.

Kengetallen
In 2029 verwacht het college een tekort op de structurele exploitatieruimte van 0,2%. Er wordt niet toegelicht of verklaard waarom dit zo is.

Onderhoudsbudgetten
Volgens deze paragraaf zijn de onderhoudsbudgetten toereikend als er in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen staat dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud. Hoe verhoudt dit oordeel zich tot de passage in de paragraaf kapitaalgoederen? Daarin staat dat de geraamde benodigde investeringen van de nota Kapitaalgoederen nog niet zijn opgenomen in de begroting van 2026 en daarna. Hetzelfde geldt voor de integrale meerjarenplanning voor renovatieprojecten (voor 2027-2036). Welke aanpassing is daarbij nodig in de financiële verordening? Dat wordt hier niet gemeld.

Financiering

Geen opmerkingen. De paragraaf geeft een duidelijk en overzichtelijk beeld.

Openbaarheidsparagraaf

De paragraaf geeft een beknopt maar duidelijk beeld van de invoering van de WOO en de plannen in 2027 met informatieve verwijzingen naar o.a. Open Nijmegen en landelijke documenten. Ook wordt duidelijk wat er al gerealiseerd is en dat is prettig.

Ook de voortgang op het project informatiehuishouding staat vermeld. Daarbij valt op dat de tekst onder 3a ongeveer dezelfde is als de tekst in de begroting 2026. Dat roept de vraag op wat de voortgang is geweest op dit belangrijke thema.